

Crònica cruïlla

Apologia del ritme

Guillem Vidal

Barcelona

El reggaeton de Tego Calderón va cloure dissabte la que, segurament, haurà estat la millor de les sis edicions del Cruïlla Barcelona, que enguany ha congregat més espectadors que mai (31.000 en dues jornades, 9.000 més que l'any passat) i ha hostatjat algunes de les actuacions més enceses de la seva història. Quatre anys després d'abandonar Mataró per acabar trobant refugi estable al Parc del Fòrum, el Cruïlla, amb un discurs musical coherent dins del remarcant eclecticisme que el caracteritza, és ja una de les cites més llamineres dels juliols culturals a Barcelona.

Si divendres, en termes generals, va predominar una mica més el pop, la jornada de dissabte va ser una exaltació del ritme, ja sigui amb arrels al *ghetto* (Snoop Dogg), en celebracions balcàniques en què, qui més, qui menys, tothom acabava perdent els papers (Goran Bregovic), en els clubs més suosos de Nova Orleans (Trombone Shorty) o en el bressol musical d'Àfrica (la maliana Rokia Traoré). Una jornada en què, directament, va ser impossible deixar quiet el cos i en què, a diferència de divendres, no hi va haver cap decepció de rellevància.

Després que Tiken Jah Fakoly, nascut en una família de *griots* de la Costa d'Ivori, demostrés amb solvència que el *reggae* no és només patrimoni de Jamaica, i que Maïa Vidal defensés amb convicció el component orfebre de les seves cançons, el Cruïlla va viure una de les actuacions

Snoop Dogg, amb samarreta del Barça i micròfon de brillants, dissabte al Parc del Fòrum ■ JUANMA RAMOS

més esbojarrades de la seva història. Goran Bregovic, autor de les cabdals bandes sonores dels films de Kusturica, va comparèixer amb la seva orquestra de casoris i funerals –dinou músics a l'escenari, un format, si més no, atrevit per fer girar en temps de crisi– i va oficiar una festassa amb clàssics del seu autor –Gas

gas i *Kalashnikov*– i enceses adaptacions com la de la partisa *Bella ciao*. El deliri.

No va semblar, d'altra banda, que amb l'aspecte desolador que es va trobar quan va pujar a l'escenari (amb prou feines cent persones), Rokia Traoré pogués acabar fent, amb permís de Billy Bragg, el millor concert del Cru-

ïlla 2013. Però el va fer. Amb un disc excel·lent per presentar –*Beautiful Africa*, amb el qual fa un pas endavant en la seva conjunció de ritmes africans amb formes més occidentals–, Traoré, que, per primer cop, es va dirigir al públic de Barcelona en anglès i no pas en francès, va anar conduint el seu septet cap a

un final gloriós, amb ella mateixa i les seves dues coristes fent una d'aquelles ballarugues que cap occidental podrà fer mai per molt que ho intenti. Qui la va triar en comptes de Morcheeba, un dels reclams del dia, no es va equivocar.

Los Mambo Jambo, l'impe-tuós quartet que comparteixen Dani Nel·lo, Mario Cobo, Ivan Kovacevic i Anton Jarl, van evidenciar poc després que són molt més que la banda resident de les nits de *burlesque* a la Sala Apolo, al mateix temps que Snoop Dogg, en l'actuació més massiva del Cruïlla 2013, es va deixar de

El californià Snoop Dogg va fer tota una oda al 'hip-hop' com a forma d'art

romanços jamaicans (eix dels seus últims projectes) per fer tota una oda al *hip-hop* com a forma d'art. Acompanyat de tres ballarines, tres rapers i un personatge disfressat de gos, l'influent músic californià –amb samarreta del Barça i proveït de tota mena de productes de joieria– va deixar tothom content amb una explícita *I wanna fuck with you* i proclames en defensa de la marihuana. Trombone Shorty, huracanant com sempre, i Fermin Murguza, agraït a tots aquells catalans que decideixen aprendre èuscar, no van baixar el nivell d'un Cruïlla de primera.

Críticateatre

Jordi Bordes

Enginyós mapa literari

Flames a la fosca

Autors: Salvador Espriu, Bartomeu Rosselló-Pòrcel
Directora: Teresa Vilardell
Dijous, 4 de juliol, a la Sala Pina Bausch del Mercat de les Flors.

De Salvador Espriu, aquest any del seu centenari se'n van coneixent els versos més cívics i polítics. Per això,

Flames a la fosca és tan necessària. Perquè es demostra amb quina linealitat es tracta un poeta, que també tenia sentit de l'humor, tot i que se'l reservés per als cercles més íntims. L'amistat d'Espriu amb Bartomeu Rosselló-Pòrcel és un fil prou enigmàtic per cosir-ne una dramàtica. Amb una senzilla i

acurada revisió cronològica, Vilardell va descabellant la relació entre dos autors que es tenien un gran respecte literari. Marnel Barceló és un Espriu que no li importa ser grotesc per moments. Fina Rius interpreta Amàlia Tineo, la companya secreta que guardava material i, sobretot, secrets, sense

fer cap pregunta. Salvador Miralles evoca energia, joventut, desinhibició quan interpreta *Tomeu*, mort massa d'hora i sense haver-se reconciliat amb el seu amic de l'ànima. Al cementiri del Brull, on va ser enterrat fins que van fer-hi obres, només en va quedar el crani. Espriu el recull i el guarda al seu ní-

xol fins que, finalment, rep sepultura a la seva Mallorca natal. Finalment, Miquel de Palol desgrana pocs secrets d'aquest grup d'universitaris que als anys 30 van fer un llarg viatge per la Mediterrània. Ell és fill de Mercè Muntanyola, que va ser molt gelosa de les raons del grup. Se sap molt poc de la relació en-

tre Espriu i Rosselló-Pòrcel. O, en tot cas, se'n voldria saber més. La dramàtica de Vilardell repassa aquell mapa literari, envoltat de llibres d'unes joventuts ansioses de créixer. *Flames a la fosca* flirteja per les fronteres. Desperta les ganes de llegir Pòrcel i rellegir l'Espriu oblidat d'emocions.